

Saadi gegn Bretlandi

Dómur frá 29. janúar 2008 - Yfirdeild

Mál nr. 13229/03

5. gr. Réttur til frelsis og mannhelgi

Hælisleitendur. Varðhald. Upplýsingar um ástæður handtöku.

1. Málsatvik

Kærandi, Shayan Baram Saadi, er íraskur ríkisborgari, fæddur 1976 og búsettur í London. Hann flúði frá Írak og lenti á Heathrow-flugvelli í London 30. desember 2000. Þar óskaði hann samstundis eftir hæli og var veitt tímabundið landvistarleyfi. Þegar hann tilkynnti sig til útlendingaefirlits 2. janúar 2001, eins og honum hafði verið fyrirskipað að gera, var hann handtekinn og færður til móttökustöðvar fyrir útlendinga í Oakington. Hinn 5. janúar 2001 hringdi talsmaður kæranda í yfirmann innflytjendamála og var þá tjáð að réttmætt væri að halda kæranda í Oakington þar sem hann væri Íraki og skilyrði til varðhalds yfir honum væru uppfyllt. Í Oakington eru vistaðir útlendingar sem geta fengið flýtimeðferð mála sinna og eru ekki líklegir til að flýja. Beiðni kæranda um hæli var hafnað 8. janúar 2001 og var hann látinn laus daginn eftir. Hann kærði ákvörðunina og var í kjölfarið veitt hæli sem flóttamaður. Kærandi, og þrír aðrir íraskir Kúrdar sem hafði verið haldið í Oakington, kröfðust viðurkenningar dómstóla á því að frelsissviptingin sem þeir sættu bryti gegn landslögum og 5. gr. sáttmálans. Bæði undirréttur og áfrýjunardómstóll komust að þeirri niðurstöðu að farið hefði verið að landslögum. Hvað varðaði 5. gr. sáttmálans var talið að varðhald þeirra hefði átt sér stóð í f-lið 1. mgr. 5. gr. og ekki hefði verið gengið lengra en efni stóðu til.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kvörtun kæranda laut að því að hann hefði verið settur í varðhald og án þess að gefnar væru ástæður fyrir frelsissviptingu hans. Hann byggði á því að brotið hefði verið gegn 1. og 2. mgr. 5. gr. sáttmálans.

Niðurstaða deildar

Um f-lið 1. mgr. 5. gr.: Niðurstaða í dómi deildar frá 11. júlí 2006 var að ekki hefði verið brotið gegn ákvæði f-liðar 1. mgr. 5. gr. þar sem handtakan hefði verið framkvæmd í góðri trú sem liður í því að mál hans væri tekið til flýtimeðferðar. Þá hefði honum verið sleppt tafarlaust eftir að beiðni hans um hæli var hafnað. Ennfremur taldi deildin að frelsissviptingin, sem stóð í sjö daga, hefði ekki varað lengur en efni stóðu til.

Um 2. mgr. 5. gr.: Deildin taldi að tafir á því að talsmaður kæranda fékk fyrst upplýsingar um ástæður handtökunnar hefðu verið of miklar. Tafirnar voru um 76 klukkustundir.

Kæranda voru dæmdar 1.500 evrur í málskostnað en talið var að niðurstaðan sem slík fæli í sér fullnægjandi miskabætur.

Dómur deildar í málinu er reifaður í 2. hefti 2006.

Niðurstaða yfirdeildar

Um f-lið 1. mgr. 5. gr.: Dómstóllinn benti á að f-liður 1. mgr. 5. gr. væri undantekning frá meginreglu ákvæðisins um persónufrelsi. Samkvæmt henni væri ríkjum heimilt að hafa afskipti af frelsi þeirra útlendinga sem vildu koma inn í landið og dveljast á yfirráðasvæði ríkis og m.a. að halda þeim í varðhaldi. Dómstóllinn taldi að þar til einstaklingi hefði verið heimilað að koma inn í land væri koma hans inn í land óheimil en það eitt að einstaklingur gæfi sig fram við yfirvöld og óskaði eftir hæli leiddi ekki til þess að f-liður 1. mgr. 5. gr. ætti ekki við. Ákvæðið tæki ekki aðeins til þeirra tilvika þar sem sýnt hefði verið fram á að einstaklingur væri að reyna að koma sér hjá því að hlíta skilyrðum til að koma inn í land. Slík túlkun væri of þröng.

Dómstóllinn tók hins vegar fram að varðhaldsvist þyrfti að vera í samræmi við meginmarkmið 5. gr. sem verndaði persónufrelsi og að enginn mætti vera sviptur frelsi sínu með geðþóttaákvörðun.

Ákvörðun um varðhald og framkvæmd þess þyrfti að vera tekin í góðri trú. Í því fælist að varðhaldið yrði að vera nátengt þeim tilgangi að hindra óheimilaða komu inn í land; staður og aðstæður varðhaldsvistarinnar yrðu að vera við hæfi enda væri verið að hneppa í varðhald einstaklinga sem ekki hefðu framið glæp heldur væru útlendingar, sem oft og tíðum hefðu flúið frá heimalandi sínu vegna ótta um líf sitt; og að varðhaldið mætti ekki standa lengur en efni stæðu til svo að tilgangi þess væri náð.

Dómstóllinn taldi að varðhaldsvist kæranda hefði verið nátengd þeim tilgangi að hindra óheimila komu hans inn í land og að hún hefði verið framkvæmd í góðri trú enda væri tilgangurinn að veita máli hans flýtimeðferð. Dómstóllinn benti einnig á að móttökustöðin fyrir útlendinga í Oakington væri sérstaklega hönnuð fyrir hælisleitendur og að kærandi hefði ekki sérstaklega kvartað yfir aðstæðunum þar.

Dómstóllinn taldi að varðhaldsvistin hefði ekki varað lengur en efni stóðu til. Vistin hefði staðið yfir í sjö daga og kæranda verið sleppt daginn eftir að hæliskröfu hans var hafnað. Dómstóllinn komst að því að ekki hefði verið brotið gegn f-lið 1. mgr. 5. gr.

Um 2. mgr. 5. gr.: Dómstóllinn var sammála því, að því gefnu að það fullnægði skilyrðum 2. mgr. 5. gr. að veita slíkar upplýsingar munnlega, að tafir á því að talsmaður kæranda fékk fyrst upplýsingar um ástæður handtökunnar hefðu verið of miklar. Liðið höfðu um 76 stundir frá því að varðhald kærða hófst.

Kæranda voru með vísan til 41. gr. sáttmálans dæmdar 3.000 evrur í málskostnað en talið var að niðurstaðan sem slík fæli í sér fullnægjandi miskabætur.

Sex dómarar skiluðu séráliti.